

Europarlamentvaaljah 2009

Europarlamentvaaljah toimáttuvvojeh Suomâst pasepeeivi 7.6.2009.
Muuneeldjienâstem lii päikkienâmist 27.-30.5. já 1.-2.6. sehe olgoenâmiijn 27. – 30.5.
Muuneeldjienâstem ij kuittâg toimáttuu helduvpeeivi pasepeeivi 31.5.

Kost já kuást puávtáh jienâstid?

Puávtáh valjiimâd mielđ jienâstid jo-uv vaaljâpeeivi tâi muuneeld.
Vaaljâpeeivi puávtáh jienâstid tuše tom jienâstemsaajeest, mii lii merkkejum jienâstemvuoigâdvođâregisterân já Tunjin ovdil vaaljâi postâdum almottâskoortân.
Muuneeld puávtáh jienâstid kost peri almos muuneeldjienâstemsaajeest päikkienâmist tâi olgoenâmiijn.

Puoh almos muuneeldjienâstemsajeh láá uáinimnáálá internet-čujottâsâst www.vaalit.fi.
Puávtáh tiäđuštállâđ jienâstemsooijđ meiddei riehtiministeriö nuuvtá palvâlemnumerist 0800-1-57575.

Maid kalga väldid fáárun jienâstmân?

Väöldi fáárun persovnuođâtuođâštus (vyeijimkorttâ, passâ tâi eres västideijee äššikirje).
Meid poostâst puáttâm almottâskoortâ lii pyeri väldid fáárun.

Kiäm iävtukkâs puávtáh jienâstid?

Europarlamentvaaljâin iävtukkâsah láá siämmááh ubâ enâmist, et puávtáh jienâstid kiäm peri iävtukkâslistoi kuállusân valdum iävtukkâs. Iävtukkâstiäđuh láá uáinimnáálá eres lasseen jienâstemsooijjn sehe internet-čujottâsâst www.vaalit.fi.

Návt jienâstâh:

- 1) Čäáiti persovnuođâtuođâštusâd vaaljâvirgeulmui. Sun addel Tunjin jienâstemliipu.
- 2) Moonâ jienâstemlippuin jienâstemkoopin já merkki tobbeen liipum tom iävtukkâs mummeer, kiäs halijdâh adeliđ jienâd. Ele piejâ jienâstemliipun maiden eres merkkiimijđ! Iävtukkâsâd nummeer puávtáh tärhistid jienâstemsaje iävtukkâslistoi kuálusist.
- 3) Maaccâst jienâstemliipu nuuvt, et Tuu merkkim nummeer páácá macâstuu siskiibel ige oinuu olgoskulij já tuálvu macâstum liipu vaaljâvirgeulmui stemppâlistemnáál.
- 4a) Vaaljâpeeivi jienâstmist: kooččât stemppâlistum liipu vaaljâuurnán.
- 4b) Muuneeldjienâstmist: toopâ stemppâlistum liipu ruškis vaaljâkooverttân já vuáláčääli vaaljâvirgeulmuu ravvui mielđ vuolgâttâsreeivâ tâi taam vuolgâttâsâst mielđi lamaš almottâskoortâ.

Išedem já päikkijienâstem. Jis tuu nahcâ toohâđ jienâstemmerkkim lii merhâšitteht hiájusmum, uážuh kevttiđ išedeijen jieđâd valjim ulmuu tâi vaaljâvirgeulmuu. Jis tuu nahcâ lihâdiđ tâi toimâđ lii tommittáá rájášum, et jiehe peesâ jienâstemsajan merettis vaigâdvođâittáá, puávtáh tiätu iävtuiguin jienâstid pääihist. Päikkijienâstmân koolgah almottâttâđ päikkikielâd kuávdášvaaljâlâvdikoodán jo-uv kirjálávt tâi puhelimáin majemustáá majebaardâ 26.5.2009 ovdil tijme 16. Internet-čujottâsâst www.vaalit.fi/37060.htm lii päikkijienâstemluámáttâh, mon puávtáh tevdiđ já vuolgâttiđ kuávdášvaaljâlâvdikoodán.

Kost lasetiätu? Riehtiministeriö internet-čujottásast www.vaalit.fi, päikkikieläd kuávdášvaaljälävdikoddeest sehe jienâstemvuoigâdвуođâ kyeskee aašijn maistraatist.

Euroop parlament (EP, epivirgálávt meid europarlament) lii Euroop union aalmugovdâstemlájádâs. Ton jesâneh väljejuvvoje njuálgu vaaljâiguin jyehi niäljád ive.

Parlament lii Euroop komissio já Euroop union rááđi (ađai ministerrááđi) paaldâst Euroop union kuávdášlâš miärádâstoohâmorgaan.

Euroop parlament jesâneh láá ive 1979 ráájist väljejum njuálgu vaaljâiguin. Vaaljah uárnejuvvoje puohâin jeessânriijkâin siämmáá vaaljâäigipaje ooleest. Ive 2009 europarlamentvaaljâin vaaljâäigipaje lii 4.-7.6.2009. Suomâst vaaljâpeivi lii pasepeevi 7.6.2009.

Vaaljah toimâttuvvoje jieškote-uv jeessânriijkâst aalmuglâš vaaljâlahâasâttâs miäldásávt. Jyehi jeessânriijkâst väljejuvvoe olmoošohon heiviittum meeri EP jesânijd. Suomâst EP jesâneh väljejuvvoje 13. EP jesâneh juáháseh parlameentâst Euroop vijđosâš piäláduvai miäldásâš poolitlâš juávhoid.

Euroop parlament sajattâh já toimâväldi láá nanosmum merhâšitteht majemui ihelovoi ääigi. Euroop parlament toimâväldi puáhtá jyehiđ viidâ oleslâšvuotân:

1. Parlament meerrid oovtâst ministerrááđijn stuárráámmu uásist EU lahâasâtmist (ohtsâšmiärádâsmonâttállâm). Motomijn aašijn parlament addel ciälkkámuš ministerrááđân. Parlamentist lii máhđulâšvuotâ táttuđ komissio toohâđ lahâasâttâsiävtuttâsâid.

2. Parlament meerrid EU budjetist oovtâst ministerrááđijn.

3. Parlament noomâst Euroop komissio saavâjođetteijee já tuhhit jeessânriijkâi iävtuttâs vuáđuld komissio jesânijd. Parlamentist lii máhđulâšvuotâ adeliđ epiluáttámušciälkkámuš komission.

4. Parlament tuhhit EU uđđâ jeessânriijkâid já eres merhâšittee aalmugijkoskâsâš sopâmusâid.

5. Parlament kocá eromâšávt komissio tooimâ. Ovtâskâs parlament jesânijin lii vuoigâdвуođâ njálmálâš já kirjálâš koččâmâšâi tohâmân rááđân já komission. Parlament meid noomâst Euroop riehtiäššialmaa.